

Bjarne Overmark
Østervold 15, 2.th.
8900 Randers C

Dato: 25-06-2015

Henvendelse vedrørende Randers Kommune om omkonstituering, ændring af styrelsesvedtægt og valg af nyt bestyrelsesmedlem til Randers Spildevand A/S

Tilsynet

Statsforvaltningen
Storetorv 10
6200 Aabenraa

Du har den 28. maj 2015 rettet henvendelse til Statsforvaltningen, som i medfør af kommunestyrelseslovens § 47 fører tilsynet med kommunerne. Din henvendelse sker også på vegne af byrådsmedlemmerne Kim Kristensen, Jens Laursen, Daniel Madie og Kasper Fuhr Christensen.

Sagsnummer.: 2015 - 35357

SAGSBEHANDLER: Susanne
Hansgaard

Du har anmodet Statsforvaltningen om at tage skridt til at annullere den beslutning, som et flertal i økonomiudvalget den 1. juni 2015 og i byrådet den 8. juni og den 22. juni 2015 forventes at træffe om ændringer i styrelsesvedtægten for Randers Kommune. Du har anført, at du klager over Venstre og Dansk Folkepartis planer om at fjerne udvalgsformændene Daniel Madie, Kasper Fuhr Christensen og dig selv samt Kim Kristensen som formand for Randers Spildevand A/S.

Telefon: 7256 7000

EAN-Nr. 5798000362222

skriv til os via borger.dk

www.statsforvaltningen.dk

EKSPEDITIONS- OG TELEFONTIDER

findes på

www.statsforvaltningen.dk/tider

Statsforvaltningen har den 22. juni 2015 ved telefonisk henvendelse til Randers Kommune fået oplyst, at der ikke vil ske udskiftning af Kim Kristensen som formand for Randers Spildevand A/S. Vi behandler derfor ikke dette forhold.

Resumé

Det er Statsforvaltningens opfattelse, at Randers Kommune ikke handler i strid med lovgivningen ved vedtagelse af den foreslåede ændring af kommunens styrelsesvedtægt.

Det er endvidere Statsforvaltningens opfattelse, at det ikke er i strid med lovgivningen, at der gennemføres en omkonstituering som følge af vedtagelsen af den foreslåede ændring af styrelsesvedtægten.

Statsforvaltningen foretager ikke yderligere i sagen.

Her følger en gennemgang af sagens baggrund og en nærmere begrundelse for Statsforvaltningens opfattelse.

Sagens baggrund

I brev af 28. maj 2015 har du anmodet Statsforvaltningen om at tage skridt til at annullere beslutning om ændringer i styrelsesvedtægten for Randers Kommune, som forventes truffet på byrådsmøder den 8. og den 22. juni 2015. Du henviser til, at det er din og ovennævnte byrådsmedlemmers opfattelse, at ændringerne er en udmøntning af en ny konstitueringsaftale indgået mellem Dansk Folkeparti og Venstre, og at denne alene har til formål at fjerne Daniel Madie, Det konservative Folkeparti, som formand for erhvervs- og landdistriktsudvalget, Kasper Fuhr Christensen, Velfærdslisten, som formand for socialudvalget inklusive ikke-arbejdsmarkedsparate og dig selv, Beboerlisten, som formand for børne- og skoleudvalget samt Kim Kristensen som formand for Randers Spildevand A/S.

Du har indsendt to bilag, som du har oplyst er en pressemeddelelse af 27. maj 2015 fra Venstre og Dansk Folkeparti og en konstitueringsaftale mellem de to partier, der tillige er udsendt den 27. maj 2015, begge med overskriften "Randers i fremdrift".

Du har anført, at det fremgår af disse bilag, at det erklærede formål med omkonstitueringen er at fratage de nævnte formænd deres formandsposter, og at det hele så er pakket ind i to mindre, kosmetiske ændringer af porteføljen for socialudvalget og erhvervs- og landdistriktsudvalget.

Du finder, at den påtænkte omkonstituering er retsstridig, idet ændringen af styrelsesvedtægten tjener det uvedkommende formål at reducere de nævnte byrådsmedlemmers indflydelse.

Du har endvidere anført, at reducere af antallet af medlemmer i økonomiudvalget formentlig betyder, at både Kasper Fuhr Christensen og du eller i hvert fald en af jer ikke får sæde i økonomiudvalget, og at reducere af antallet af medlemmer i børne- og skoleudvalget har den virkning, at du risikerer at ryge ud af udvalget, hvilket du finder er et klart usagligt formål.

De to bilag til din henvendelse hidrører fra Venstre og Dansk Folkeparti i Randers Byråd. Det er blandt andet anført i bilagene, at byrådet har vedtaget mange brede forlig hen over midten, men at det ikke er med hjælp fra flere af de byrådsgrupper, der stod bag konstitueringsaftalen fra december 2013. Venstre og Dansk Folkeparti har ifølge det anførte haft en fælles forståelse af, at det ikke var muligt at genskabe tilliden til en række af udvalgsformændene fra konstitueringsaftalen fra 2013, og de har ønsket at foretage en omkonstituering for at ændre på en efter deres opfattelse uhensigtsmæssig udvalgsstruktur. De to partier ønsker endvidere omkonstitueringen for at genskabe tilliden mellem byrådet, udvalgene, udvalgsformænd og forvaltningen for at sikre grundlaget for vækst og udvikling i kommunen. De to partier har desuden anført, at de ønsker udvalgsformandspladserne besat med personer, der accepterer flertallets beslutninger og proaktivt med engagement vil gennemføre beslutningerne.

I det udaterede bilag, der beskriver konstitueringsaftalen, har Venstre og Dansk Folkeparti anført, at omkonstitueringen kommer til at medføre følgende ændringer:

"Erhvervsområdet bringes tilbage til Økonomiudvalget og dermed under borgmesteren, idet denne og hans kommunaldirektør er de væsentligste ansigter udadtil ift. erhvervslivet.

Der oprettes et særskilt Landdistriktsudvalg med 7 udvalgsmedlemmer, hvis formål bliver at sikre balance mellem landdistrikterne og Randers by. Målet er at tilsikre en langt mere udfarende landdistriktspolitik, der bygger på øget involvering mellem de enkelte områder og udvalget.

Udvalget for Social og de ikke arbejdsmarkedssparate føres tilbage til tidligere konstruktion, hvor der var et socialudvalg og et arbejdsmarkedsudvalg. De ikke arbejdsmarkedssparate føres dermed sammen med de arbejdsmarkedssparate for at sikre bedre samhørighed i forhold til det med at skabe jobs. De 2 udvalg bliver derfor benævnt socialudvalget og beskæftigelsesudvalget. Begge udvalg har 7 udvalgsmedlemmer. Koordinationsudvalget mellem de to udvalg nedlægges hermed."

Vedrørende landdistriktsudvalget er desuden blandt andet anført følgende i det udaterede bilag:

"Randers Kommune er en landkommune, med ca. 1/3 af dets indbyggere uden for Randers By. Det er derfor vigtigt, at vi styrker indflydelsen fra de lokale landområder i den førte politik af Randers Byråd. Den nye konstituering medfører, at der etableres et udvalg, der kun handler om landdistrikternes vilkår og mulighed for indflydelse."

Statsforvaltningen har den 2. juni 2015 fra Randers Kommune modtaget notat af 29. maj 2015 om forslag til ændringer i styrelsesvedtægten. Notatet er fremsendt til Statsforvaltningen under henvisning til din henvendelse af 28. maj 2015 med bemærkning om, at det vil blive fremlagt til Randers Byråds godkendelse på byrådsmøde den 8. juni 2015.

I kommunens notat af 29. maj 2015 er anført følgende vedrørende de ændringer, som omkonstitueringen ifølge ovennævnte udaterede bilag kommer til at medføre:

"Forvaltningen bemærker i tilknytning hertil, at det på linje med en række andre kommuner er naturligt, at erhvervsområdet indgår som en del af økonomiudvalgets opgaveområde. Forvaltningen bemærker endvidere, at den foreslåede ændrede opgavefordeling mellem Socialudvalget og Beskæftigelsesudvalget vurderes at være hensigtsmæssig, idet den sikrer en mere tydelig fordeling af opgaverne. Den hidtidige opgavefordeling har således kunnet give anledning til snitfladeudfordringer mellem de to udvalg, hvilket bl.a. var baggrunden for at oprette et formelt koordinationsudvalg mellem de to udvalg. Med forslaget til ændringer foreslås koordinationsudvalget således også nedlagt.

Det er endvidere forvaltningens vurdering, at ønsket om en harmonisering af medlemstallet i økonomiudvalget og de stående udvalg, således at alle udvalg har samme medlemstal, ligger inden for rammerne af den hensigtsmæssighedsvurdering, som byrådet kan foretage.

Forvaltningen vurderes således samlet, at en ændret udvalgsstruktur som angivet er båret af sagligt vedkommende hensyn, der ligger inden for rammerne af den hensigtsmæssighedsvurdering, som byrådet lovligt kan foretage."

Den 10. juni 2015 har Statsforvaltningen fra Randers Kommune modtaget meddelelse om, at byrådets flertal på møde den 8. juni 2015 har tiltrådt forvaltningens ovennævnte redegørelse i notat af 29. maj 2015 og har besluttet at oversende sagen om forslag til ændringer i styrelsesvedtægten, jf. forvaltningens notat af 27. maj 2015, til byrådets 2. behandling sammen med ændringsforslag til forslag om ændret styrelsesvedtægt fra borgmesteren.

Forslaget til ændring af styrelsesvedtægten ifølge forvaltningens notat af 27. maj 2015 og ændringsforslag fra borgmesteren indebærer følgende:

- Erhvervs- og landdistriktsudvalget nedlægges, således at erhvervsområdet overgår til økonomiudvalget
- Der etableres et landdistriktsudvalg
- Opgavefordelingen mellem socialudvalget inklusive ikke-arbejdsmarkedsparete borgere og beskæftigelsesudvalget ændres, således at en række opgaver vedrørende ikke-arbejdsmarkedsparete borgere overgår til beskæftigelsesudvalget
- Økonomiudvalget og samtlige stående udvalg har fremover syv medlemmer. Det indebærer en reduktion af økonomiudvalget fra ni til syv medlemmer, en reduktion af børne- og skoleudvalget fra ni til syv medlemmer og en udvidelse af beskæftigelsesudvalget fra fem til syv medlemmer.
- Opgaven vedrørende turisme overgår fra kultur- og fritidsudvalget til økonomiudvalget
- I beskæftigelsesudvalget tilføjes opgaverne de regionale beskæftigelsesråd (RAR), Forum for Erhverv, Vækst og Arbejdsmarked (EVA), og opgaverne LBR og beskæftigelsesregion udgår.

Statsforvaltningens kompetence

Statsforvaltningen fører tilsyn med, at kommunerne overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder, jf. kommunestyrelseslovens § 48, stk. 1.

Statsforvaltningen kan udtale sig om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser, jf. kommunestyrelseslovens § 50.

Statsforvaltningen kan ikke tage stilling til hensigtsmæssigheden af kommunale dispositioner, men alene tage stilling til dispositionens lovlighed.

Statsforvaltningens udtalelse

Det fremgår af § 2, stk. 2, i styrelsesloven, at de nærmere regler om kommunens styrelse fastsættes i en styrelsesvedtægt, der skal vedtages af kommunalbestyrelsen.

Styrelseslovens § 17, stk. 1, angiver, at der til varetagelse af den umiddelbare forvaltning af kommunens anliggender nedsættes et økonomiudvalg samt et eller flere stående udvalg, hvis sammensætning og myndighedsområde fastsættes i styrelsesvedtægten.

Det er således overladt til den enkelte kommunalbestyrelse, inden for rammerne af lovgivningen i øvrigt, at træffe beslutning om indretningen af styrelsen af de kommunale anliggender med hensyn til antallet af udvalg og disses myndighedsområder.

Valg af medlemmer til udvalg har virkning for kommunalbestyrelsens funktionsperiode, jf. kommunestyrelseslovens § 17, stk. 3, 2. punktum.

Ifølge § 25 i kommunestyrelsesloven foretages kommunalbestyrelsens valg af to eller flere medlemmer til udvalg, kommissioner, bestyrelser og lignende ved forholdstalsvalg for hvert udvalg for sig.

Det fremgår af § 24, stk. 3, i styrelsesloven, at kommunalbestyrelsens medlemmer ved forholdstalsvalg inddeles i de grupper, hvori medlemmer har anmeldt at ville stemme sammen.

Det fremgår endvidere af denne bestemmelse, at der ved valg til økonomiudvalg og stående udvalg skal foretages samme gruppeanmeldelse.

Bestemmelsen i § 17, stk. 3, 2. punktum, afskærer ikke kommunalbestyrelsen fra i funktionsperioden at gennemføre ændringer i kommunens udvalgsstruktur eller udvalgenes medlemstal i overensstemmelse med procedurereglerne i § 2 om styrelsesvedtægtsændringer.

Hvis kommunalbestyrelsen i funktionsperioden opretter eller nedlægger stående udvalg, sker der en så væsentlig ændring af forudsætningerne for valg til stående udvalg, at der, såfremt det begæres af blot et enkelt medlem, skal finde en fornyet konstituering sted af alle de stående udvalg. Der vil ved den fornyede konstituering være adgang til om ønsket at anmelde en ny gruppedeling. Begrundelsen herfor er, at de forudsætninger, der ligger til grund for gruppedannelsen ved en given udvalgsstruktur, ikke nødvendigvis er de samme, når udvalgsstrukturen ændres. Der er således ikke mere tale om det samme valg, jf. § 24, stk. 3.

Ved nedsættelse eller forhøjelse af medlemstallet i de stående udvalg skal der også foretages en omkonstituering af alle de stående udvalg med en ny samlet opgørelse af pladserne.

Det må endvidere antages, at væsentlige ændringer i udvalgenes opgaveområder vil kunne medføre, at der skal ske omkonstituering af alle udvalg.

Som det fremgår ovenfor, skal der ved valg til økonomiudvalg og stående udvalg foretages samme gruppeanmeldelse, jf. § 24, stk. 3, 3. punktum, i styrelsesloven.

Dette indebærer, at økonomiudvalget må medinddrages, hvis der på grund af ændringer i de stående udvalg skal ske nyvalg til disse, og der i den anledning anmeldes nye valggrupper.

Også ved ændring af medlemstallet for økonomiudvalget i perioden vil der være adgang til fornyet gruppeanmeldelse, og det indebærer, at der - såfremt der anmeldes nye grupper, og der af et eller flere medlemmer fremsættes begæring om omkonstituering - vil skulle foretages en fuldstændig omkonstituering, der også omfatter alle stående udvalg.

Der må ikke ved en styrelsesvedtægtsændring forfølges usaglige formål, og en ændring, som alene gennemføres med henblik på at reducere et eller flere bestemte kommunalbestyrelsesmedlemmers politiske indflydelse på et bestemt sagsområde, vil ikke være lovlig.

Der henvises i det hele til bemærkningerne i Hans B. Thomsen med flere, Lov om kommunernes styrelse med kommentarer, 2010, side 184 f, og til Økonomi- og Indenrigsministeriets telefonreferat af 14. december 2012 om konstituering af økonomiudvalg (Økonomi- og Indenrigsministeriets resumédatabase, sagsnr. 2012-00713).

Statsforvaltningen konstaterer, at ændringerne i styrelsesvedtægten indebærer nedlæggelse og oprettelse af stående udvalg, ændret opgavefordeling mellem udvalg og ændring af medlemstal i økonomiudvalg og stående udvalg.

Statsforvaltningen har noteret sig, at forslaget til ændret styrelsesvedtægt ud over ønske om nyvalg til udvalgsformandspladser er begrundet med ønske om ændret og angiveligt mere hensigtsmæssig og for socialudvalget og beskæftigelsesudvalget mere tydelig opgavefordeling mellem udvalg, ønske om forbedret opgavevaretagelse i et landdistriktsudvalg med opgaver, der kun vedrører landdistrikters vilkår, samt ønske om en harmonisering af medlemstallet i økonomiudvalget og de stående udvalg.

Under henvisning til de hensyn ud over ønsket om nyvalg til udvalgsformandspladser, der efter det oplyste har begrundet forslaget til ændret styrelsesvedtægt, finder Statsforvaltningen ikke grundlag for at antage, at ændring af styrelsesvedtægten alene gennemføres med henblik på at reducere et eller flere byrådsmedlemmers politiske indflydelse på bestemte sagsområder. Ændring af styrelsesvedtægten med henblik på varetagelse af de i øvrigt nævnte hensyn må efter Statsforvaltningens opfattelse anses for sagligt begrundet.

Statsforvaltningen finder således, at den foreslåede ændring af styrelsesvedtægten ikke kan anses for usagligt begrundet.

Da både ændringer i styrelsesvedtægten, som indebærer nedlæggelse og oprettelse af udvalg, væsentlige ændringer i udvalgenes opgaver og ændring i medlemstal i økonomiudvalg og stående udvalg giver adgang til fornyet gruppeanmeldelse, er det ikke i strid med lovgivningen, at der foretages en omkonstituering.

Statsforvaltningen har sendt en kopi af dette brev til byrådet i Randers Kommune.

Med venlig hilsen

Hanne Villumsen
kontorchef

/Susanne Hansgaard
fuldmægtig